

tialiter uniuntur, ut ex ipsis unum esse, una natura, una substantia completa, una persona exurgant: 2.º quatenus omnes potentiae seu vires quibus praedictae actiones et modificationes exercentur, ab anima rationali, ac proinde ab uno et eodem substantiali et simplici principio dimanantes et procedentes, naturali colligatione invicem neectuntur; ex quo exurgit, ut unius operatio, usus, vel exercitium, influat et refluat in aliam, quacum ex parte originis ligatur, et fortasse etiam ex parte organi quo utitur.

THESIS.

Systema influxus physici, sensu exposito acceptum, melius caeteris explicat commercium animae et corporis.

Prob. ratione 1.º Quia in eo vitantur absurda et pericula quae supra exposita systemata offendunt.

2.º Quia systema hoc sese statim offert menti, ut consecrarium legitimum et necessarium unionis substantialis animae et corporis; sicut e contra, exposita systemata oriuntur ex praepostero conceptu, quo anima et corpus in homine tanquam duo entia et supposita completa concipiuntur. Hinc merito dici posset, quod systema causarum occasionalium, non secus ac leibnitzianum, sunt consecraria legitima et necessaria conceptionis platonicae, quam ipsorum auctores adoptarunt circa unionem animae et corporis.

3.º Quia systema hocce, rationi et experientiae maxime consentaneum apparet: rationi quidem, quia substantialem unionem corporis et animae, unitatem naturae, et unitatem personae humanae, perfecte salvat ac in tuto collocat: experientiae vero, quoniam ex ipsa et per ipsam habemus, exercitium virium inferiorum impedimentum praestare exercitio intensiori virium superiorum, ac vice-versa. Hinc merito D. Thomas: «Ex viribus superioribus, inquit, (1) fit redundantia in inferiores; ut cum... ex intensa contemplatione retrahuntur vel impediuntur vires animales a suis actibus: et e converso, ex viribus inferioribus fit redundantia in superio-

(1) QQ. Disp. De Verit. q. 28, art. 10.

res, ut cum ex vehementia passionum in sensuali appetitu existentium, obtenebratur ratio, ut judicet quasi simpliciter bonum, id circa quod homo passione afficitur.» Hujus porro phaenomeni congrua redditur ratio sufficiens, in theoria influxus physici, a nobis exposita.

CAPUT TERTIUM.

DE EXORDIO ET ORIGINE ANIMAE RATIONALIS.

ARTICULUS PRIMUS.

De exordio animae.

Philosophorum sententiae circa exordium rationalis animae, ad tria capita commode revocantur:

a) Quidam namque, animae existentiam ab aeterno tribuunt, agentes, vel ipsam esse partem et emanationem substantiae divinae, ut volunt pantheistae omnes, Plutarchus, alique plurimi e gentiliis numero; vel esse portionem animae universalis mundi, quam, ut plurimum, cum Deo identificabant. (1) A quo errore non longe distat Averroistarum quorundam sententia, qui adstruunt intellectum agentem esse ipsum Deum, et hunc intellectum esse unum et idem in cunctis hominibus.

b) Alii vero, quos inter praecipuum locum obtinet Plato, animae exordium ad mundi creationem retulere, agentes omnes simul initio mundi fuisse productas, et propter scelera nescio quae, in coepora humana detrusas. Ex quo consequitur, rationalem animam corpori humano de novo conjungi, at non cum ipso incipere esse, sed ante ipsum praexistere. Huic sententiae adhæsit ac famam suo nomine dedit Origenes, qui etiam docuit, tam daemonum quam animarum poenas in

(1) Quod philosophorum commentum his verbis docet ac exponit Virgilius: «Deum namque ire per omnes—Terrasque tractatusque maris cœlumque profundum—Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum.—Quemque sibi tenues nascentem accessere vitas.» *Georg. IV.*

altera vita, æternas non esse, sed ad certum tempus tantum duraturas, quo elapso, ad Deum revertentur, ut eo fruantur. (1)

c) Tertio loco veniunt qui docent, rationalem animam simul cum corpore humano incipere: pro qua sententia sit,

THESIS.

Rationalis anima corpori non præexistit, sed tunc incipit esse, cum humano corpori jungitur.

Prob. breviter. Si anima corpori præexistit, vel est quia est pars substantiæ Dei, ut prima vult sententia, vel quia ab initio omnes creatæ sunt, ad sensum Platonis et Origenis; atqui neutrum dici potest: non primum, quia hæc sententia omnia pantheismi absurda præ se fert, atque inter alia, Dei

(1) Origines non solum adhæsit theoriæ platoniciæ circa præexistentiam animarum, sed ea partim abreptus, partim vero ingenio proprio nimium indulgens, absurda et periculosa docuit: 1.º circa angelos, dæmones et reliquos spiritus: 2.º circa sensum et significationem eorum quæ in Genesi continentur quoad originem et creationem primi hominis. Ac circa primum, sic ejus doctrinam exponit Hefele:

«Toute la creation est remplie d'esprits bienfaisants. En face des anges sont les demons... Leur séjour est un cercle d'épaisse et sombre atmosphère qui enveloppe la terre. Les demons se reprochent de la valeur des sacrifices; ils se plongent dans les corps des hommes dissolus et des animaux; ils produisent des epidemies, etc., mais un jour ils se convertiront tous.»

Quoad secundum, Origenes docet: 1.º exordium et existentiam humanitatis originem duxisse ex detrusione in corpora quorundam spirituum, qui corporibus humanis ligati fuere ad tempus, ut pœnas admissi peccati luerent: 2.º narrationem Genesim circa originem naturæ humanæ, allegorico tantum sensu accipiendam esse: 3.º primum hominem sive Adam, ibidem nominatum, non esse aliquem singularem hominem, sed hoc nomine Adam significari integram humanitatem, vel speciem humanam, quæ nihil aliud est quam spiritus illi qui ceciderant, quatenus corporibus humanis quasi ergastulis includuntur.

Quæ omnia, sicut et quædam ex his quæ, tum in antecessum, tum in sequenti articulo adnotamus, pro his præsertim adnotamus qui Theologiæ operam navare in votis habeant.

substantiam et naturam divisioni subjicit; deinde, accidentibus, mutationibus et perfectibilitati subjectam supponit. Nam, ut bene habet D. Thomas, (1) «in anima manifeste apparet variatio secundum scientiam et virtutem, et eorum opposita: Deus autem est omnino invariabilis, et per se, et per accidens: non igitur anima esse potest de divina substantia.»

Non secundum: 1.º quia hæc theoria præexistentiæ animarum, non solum est gratuita, sed adversatur ipsi naturæ animæ, quæ ex se est substantia incompleta, quod illa theoria inficiatur: esse autem incompletam, vel ex eo solum ostenditur, quod absque corporis consortio et opera, vegetativas et sensitivas operationes exerere nequit. 2.º Si rationalis anima spiritus quidam est perfectus, et priusquam corpori infundatur, a Deo producta est, ut vult Origenes post Platonem, vel unio ejus cum corpore, est secundum ipsius naturam, vel contra ipsam: si primum; ergo contra ejus naturam est quoad a Deo existentiam acceperit et retinuerit per determinatum tempus: si secundum; ergo homo est compositum violentum, præposterum ac non naturale.

Ergo rationalis anima, utpote ex sui natura et naturæ Auctore destinata ad vivificandum et animandum humanum corpus, cujus substantialis forma existit, ut supra demonstratum fuit, existentiam accipit simul cum corpore, cum quo hominem constituit et perficit.

SCHOLIUM.

Quamvis porro certum sit et indubium rationalem animam tunc incipere esse, ac corpori uniri, dum corpus ad hanc unionem est congrue dispositum et organizatum, quoniam tamen generationis tempore id perficiatur, difficile admodum est decernere: quibusdam majus, quibusdam minus temporis spatium, post conceptionis momentum, assignantibus. Nobis valde probabile videtur, fœtus animationem hu-

(1) Sum. C. Gent. 1.º 2.º, c. 85.

manam, (1) sin minus ipso conceptionis instanti, ast non multo post locum habere. Quandoquidem, si, ut ex Cangiamilæ aliorumque probatissimis experimentis et observationibus constat, septimo post conceptionem die, humanam formam et organizationem aperte præ se fer, merito conjici potest, præfatam formam ipsi advenire et inesse paulo post conceptionem, quamvis hebetibus nostris oculis nondum distincte appareat. (2)

ARTICULUS SECUNDUS.

De animæ rationalis origine.

Triplex existit circa rationalis animæ systema, *Traductionianismus*, nempe, *Generatianismus*, et *Creationismus*.

a) *Traductionianismus*, affirmat rationalem animam oriri et propagari per traducem ex anima simul et corpore parentum. In quam sententiam, non solum Appollinaris cum aliis heterodoxis, sed ipsemet Tertullianus descendisse videtur. (3)

b) *Generatianismus*, docet rationalem animam nullo modo ex corpore, sed ex anima solum parentis traduci et genera-

(1) Dico *humanam*. quia tanquam omnino improbabilem rejicimus quorundam veterum et Scholasticorum opinionem, qui fœtus humani animationem per tres animas, sibi succedentes, vegetativam, nempe, sensitivam et rationalem, explicare conabantur. Namque, ut alia omittam, probatis constat observationibus et experimentis, fœtum in utero matris, paucis post conceptionem diebus, ornam, speciem et organizationem humani corporis oculis ipsis offere. Deinde; si illi ipsi qui tres animas fingunt, simul concedunt vegetativæ vitæ opera ab anima rationali prodire, quanam de causa concipere et concedere nequeunt, hæc ipsa vitæ vegetativæ opera, a rationali anima in embrione originem ducere?

(2) Vid. Debreyne, *Teolog. mor.*, part. 3.^a, c. 1.^a, *Encycl. du XIXe siècle.*, art. *Fœtus*.

(3) «Hominis anima, scribit ille inter alia, *De Ani.* c. 27, velut surculus quidam ex matrice Adam in propaginem deducta, et genitalibus fœminæ foveis commendata, cum omni sua paraturam pullulabit, tam intellectu quam et sensu.»

In eodem porro libro docet non semel, animam hominis eadem ratione generari qua corpus, ac eodem contineri semine.

ri: unde in eo a traductionianismo maxime differt, quod nullum corporis influxum ad animæ productionem admittit, sed animam ex anima propagari vult, *tanquam si lucerna de lucerna accendatur.* (1)

Affinem hisce theoriam tradidit Leibnitz, qui docuit rationales animas, cunctas præcontineri in semine parentum ascendendo usque ad Adamum, (2) in quo ab ipso initio præexistiterunt corpusculis organicis inclusæ.

Addit tamen, eas in seminalibus corpusculis præcontineri solum tanquam animales vel sensitivas, ita ut sensu ac perceptione præditæ sint, at ratione, vel potius apperceptione priventur, donec hæc in generatione humana eis adveniat, «sive modus naturalis suppetat elevandi animam sensi-

(1) Hæc nostra ætate *generatianismi* systema e pulvère suscitarent et tueri aggressi sunt, Klée, Oischinger, Fröschlammcr, cum aliis e Germaniæ præsertim scriptoribus. Horum postremus ostendere nititur, generatianismum, non solum cum doctrina catholice æque ac creationismum congruere, sed Patrum Ecclesiæ maximam et præcipuam partem, huic systemati adhæsisse. Vid. ejus opus *De l'Orig. des ames, Justific. du Generatianisme.* Goschler, *Diction. encyc. de la Theolog. Cath.*, art. *Generatianisme*.

(2) «Je croirais que les ames, qui seront un jour ames humaines, ont été dans les semences, et dans les ancêtres jusqu'à Adam, et ont existé par conséquent depuis le commencement des choses toujours dans une manière de corps organisé.» *Essais de Theod.*, p. 1.^a num. 91.

Quæ Leibnitz doctrina apprime congruit cum ea, quam alibi docet, nimirum, multiplices substantias simplices et inextensas existere in rerum natura, quæ corpore organico numquam spoliatur. «Il y a nécessairement des substances simples, et sans étendue répandues par toute la nature... et qu'elles ne sont jamais séparées de tout corps organisé.» *Discours sur la conf. de la foi avec la rais.* num. 10.

Ergo Leibnitz, dum gentilium quorundam philosophorum theoriam circa præexistentiam animarum partim rejicit, simul tamen ad eosdem accedit, atque Origenem reminiscitur, qui in hunc errorem descendere videtur dum hæc scribit: «Si vero impossibile est, hoc ullo modo affirmari, id est, quod vivere præter corpora possit ulla alia creatura, præter Patrem et Filium et Spiritum S., necessitas consequentiæ coarctat intelligi, principaliter quidem creatas esse rationabiles naturas, *materialem vero substantiam, opinione quidem et intellectu solum separari ab eis... sed nunquam sine ipsa, vel vixisse, vel vivere.* *De Princ.*, lib. 2.º, cap. 2.º. Vid. Ritter, *Histoire de la Phil. Chret.*, lib. 4.º, cap. 2.º

tivam ad perfectionem animæ rationalis (quod non facile agnosco), sive Deus per operationem quandam particularem, quæ transcreatio dici posset (si vous voulez, par une espèce de transcreation), huic animæ rationem largiatur.» (1)

c) *Creationismus*, adversus exposita systemata tuetur, rationales animas originem immediate habere ex Deo, qui eas ex nihilo producit per creationem, atque simul infundit corporibus, dum hæc ad ea suscipienda apta sunt et rite disposita. Quæ sententia, quidquid dicant recentes generationismi propugnatores, non solum cum catholicis dogmatibus apprime congruit, sed etiam cum traditione majoris partis Ecclesiæ Patrum (2), etiam priorum sæculorum. Unde sit,

(1) In refellenda theoria ista leibnitziana, quæ et omnino gratuita, et communi hominum sensui prorsus repugnans prima fronte apparet, nec libet, nec opus est immorari. Notare tantum velim: 1.º absurdam esse, et ex terminis contradictoriam, *transcreationem* illam quam comminiscitur; quandoquidem productio et præjacentem subjecto, omnino pugnat cum idea creationis, quæ essentialiter est ex nihilo: 2.º nec minoribus scaturit absurdis et periculis, hypothesis illa de ratione adveniente animæ sensitivæ, ex qua hypothesis consequeretur rationalitatem, ex qua hominis anima ab animabus brutorum essentialiter differt, quoddam accidens esse seu rem adventitiam substantiæ animæ.

(2) «La majorité des pères de l'Eglise, ait Worter, parle dans le même sens (Sacra Scripturæ) en faveur du créationisme. Quant à ce qui est des décisions dogmatiques, l'Eglise ne s'est précisément prononcée nulle part pour le créationisme; mais bien des décisions qui ont indirectement rapport à cette doctrine, peuvent s'interpréter en sa faveur.» Vid. Goschler, op. cit. art. *Ame. Weizel, Recherch. histor. et psychol. sur l'orig. et la nat. de l'ame.*

Quod pro his præsertim, qui Theologiæ scientiam in votis habent adnotare volumus. In quorum gratiam similiter subjicimus, D. Augustinum, ancipitem hæssisse et dubium in quæstione hac de origine animæ, uti apparet ex his quæ cap. 21. *De lib. Arb.* scripsit: «Harum autem quatuor de anima sententiarum, utrumme de propagatione veniant, an in singulis quibusque nascentibus novæ fiant, an in corpora nascentium jam alicubi existentes, vel mittantur divinitus, vel sua sponte labantur, nullam temere affirmare oportebit.» Quinimo, in dubio hocce ad finem usque perseverasse colligitur ex his quæ habet *Retract.* lib. 1.º, C. 1.º: «Quod attinet ad ejus (animi humani) originem, qua fit ut sit in corpore, utrum de illo uno sit, qui primum creatus est cum factus est homo in animam vivam: an similiter ita fiant singulis singuli, nec tum sciebam, nec adhuc scio.»

THESIS.

Rationalis anima per solam creationem incipit esse.

Prob. 1.º rejiciendo opposita systemata. Anima rationalis produci et oriri nequit, nec ex traduce carnis, nec ex traduce animæ parentum: ergo per solam creationem divinam esse accipit.

Prob. ant. quoad primam partem. Anima rationalis est substantia omnino incorporea, spiritualis, et independens a corpore et materia, sine quibus, utpote per se subsistens, existere potest et revera existit post mortem; atqui nec corpus, nec ulla vis corporea, sive quæ a corpore dependeat, producere potest rem, et præsertim substantiam incorpoream, spiritualementem, et independentem ab omni corpore quoad existentiam et operationem, alioquin effectus esset nobilior et perfectior causa: ergo.

Quoad 2.º partem. Si anima rationalis per generationem oritur, seu generatur ex anima rationali parentis, ut vult generationismus, vel anima filii est tota parentis anima, vel pars ejusdem: si primum; ergo pater et filius habebunt unam et eandem animam, proindeque non duo, sed unus idemque homo erunt: si secundum; ergo rationalis anima partibus constat; proinde, nec simplex, nec indivisibilis erit, et evanescent ejus spiritualitas et immortalitas. Extremum, quod voluerit, eligat, qui animæ creationem inficiari audeat.

Prob. 2.º directe. Res omnis subsistens, seu cui convenit per se esse et operari, vel incipit esse per agregationem

Nihilominus, si alii ejusdem textus consulantur, conicere merito licet, cum creationismi veritatem agnoscere, abstinere tamen ab affirmatione absoluta, tum ne definitionem Ecclesiæ præjudicaret *in re naturaliter obscura*, ut ipsemet ait; tum propter difficultatem quam patiebatur in concilianda hac theoria cum propagatione peccati originalis, uti aperte colligitur ex eo quod ad S. Hieronymum scribit, dicens: «Illa de animarum novarum creatione sententia, si hanc fidem fundatissimam, (scilicet, fidem de existentia et propagatione peccati originalis) non oppugnat, sit et mea; si oppugnat, non sit et tua.»